

FUGLAR

Inngangur

Markmið/tilgangur: Börnin eiga að afla sér þekkingar um það sem greinir fugla frá öðrum dýrum.

Forsaga: Verkefnið var unnið í sænskum leikskóla í barnahóp þar sem voru tólf börn á aldrinum 2-4 ára. Helmingur barnanna var tvítyngdur eða meira. Börnin sýndu fuglum áhuga en margar tegundir þeirra er að finna í nánasta umhverfi. Í nágrenninu var að finna hana og hænur sem starfsfólkið hafði hingað til aldrei kallað fugla heldur hafði það látið sér nægja að nota orðin *hani* og *hæna*. Aðrir fleygir fuglar höfðu verið kallaðir *fuglar* en orðið var þá notað sem almennt heiti á allar fuglategundir.

Leikskólakennararnir söfnuðu börnunum saman og sýndu þeim mynd af ákveðinni fuglategund frá ýmsum sjónarhornum (aftan frá, framan frá o.s.frv.). Þetta er gert til þess að kanna hvernig fyrri reynsla barnanna af fuglum væri. Að því búnu fóru bæði leikskólakennarar og börn mörgum sinnum út fyrir leikskólasvæðið til þess að skoða fugla. Hópurinn skoðaði ófleyga fugla, hana, hænur og endur til þess að sjá fugla í návígi.

Náttúrufræðilegt innihald

Fuglar eru tvífættir með heitt blóð og verpa eggjum, hryggdýr með gogg, vængi og fjaðrir. Flestir fuglar eru fleygir, þó ekki allir. Til eru á bilinu 9.000 til 10.000 mismunandi fuglategundir í heiminum, allt eftir því hvernig þeir eru taldir, svo þeir eru fjölbreyttastir hryggdýra á landi. Fuglar eru af öllum stærðum, allt frá 5 sm löngum kólibrífluglum til 2,7 metra hárra strúta. Það sem einkennir fugla frá öllum öðrum dýrum er

fjaðrahamurinn. Algeng einkenni fugla eru auk þess tannlaus goggur í stað munns, að þeir verpa eggjum með harðri skurn, hafa hröð efnaskipti, hjarta með fjórum hjartahólfum, straumlínulaga líkama og léttu en sterka beinagrind. Allir fuglar hafa framlimi sem hafa ummyndast í vængi og flestir geta þeir flogið, þó með nokkrum undantekningum, þar með taldir strútar, mörgæsir og ýmsar landlægar tegundir á eyjum. Mikill meirihluti fuglategunda á einn maka, yfirleitt fyrir eitt varptímabil í senn, stundum árum saman en sjaldan alla ævi. Aðrar tegundir eru fjölkvænisfuglar („margar hænur“) eða það sem þó er sjaldgæft, fjölverisfuglar („margir hanar“). Eggjunum er að jafnaði verpt í hreiður og þeim ungað út af foreldrunum. Flestir fuglar gefa sér langan tíma til þess að sinna ungum sínum eftir að þeim hefur verið ungað út.

Uppeldisfræðilegar meginreglur	Áformað	Framkvæmt	Mat	
Sjónarhóll barna - Leikskólakennarar þurfa að búa yfir forvitni og kunna að viðhalda forvitni barna.	<p>Að átta sig á því sem börnin vita nú þegar um fugla.</p> <p>Leikskólakennararnir byrjuðu á samræðum um fugla.</p> <p>Þeir nýttu sér það sem ólíkt er til þess að auka möguleika barnanna á því að gera þekkt þá í sundur og greint frá öðrum dýrum.</p>	<p>Öll börnin höfðu áður kynnst hugtakinu fuglar.</p> <p>Leikskólakennararnir spurðu hvernig börnin vissu það?</p> <p>Langar samræður þar sem rætt var um það sem einkennir fugla, til dæmis goggur, fjaðrir, vængir og að þeir geta flogið.</p> <p>Það sem ólíkt er með þeim og öðrum dýrum – til dæmis fjöldi fóta á kind og svíni.</p>	<p>Þegar hópurinn hafði lokið starfi sínu kunnu öll börnin einhver hugtakanna en aðeins sum þeirra kunnu þau öll.</p>	<p>Mynd 14.</p>

<p>Þátttaka barna - Lýðræðislegur réttur barna til þess að eiga aðild að ákvörðunum um eigið nám.</p>	<p>Það gefur kost á samræðum - býður upp á samtal.</p>	<p>Börnin vissu ekki að hani, hæna og endur væru fuglar.</p>	<p>Mikilvægt er að skoða hugtökin samhliða.</p> <p>Almennt = Fugl. Sértækt = Þröstur, önd.</p>	<p>Mynd 15.</p>
<p>Þekking leikskólakennara og hæfni til þess að leika af fingrum fram.</p>	<p>Leikskólakennararnir lásu sér til um fugla og öfluðu sér meðal annars upplýsinga á netinu.</p>	<p>Leitað er réttra hugtaka til þess að lýsa einkennum fugla. Klær eru til dæmis ekki algildar en fjaðrir eru það.</p>	<p>Leikskólakennararnir drógu þá ályktun af verkefninu að nauðsynlegt væri að nota bæði almenn og sértæk hugtök samtímis við allar aðstæður.</p>	<p>Mynd 16.</p>

<p>Börnin læra af gagnkvæmum samskiptum við fullorðna (með áherslu á forvitni barna).</p>	<p>Áformað var að byrja verkefnið með öllum hópnum til þess að allir fengju tækifæri til þess að hlusta á hina.</p>	<p>Eldri börnin hvetja hvert annað í samræðunum og yngri börnin fá tækifæri til þess að heyra ýmis hugtök. „Það er smitandi“ - óframfærin börn eru hvött til þess að tala í gagnkvæmum samskiptum sínum við þau sem meira tala. Kennararnir leggja mikla áherslu á opnar spurningar sem svo er fylgt eftir með nánari spurningum til þess að hvetja börnin til áframhaldandi umhugsunar.</p>	<p>Börnin bættu smám saman við hugmyndir hvert annars. Stöðugt fleiri börn tóku til máls og nýttu hugtök af ýmsu tagi.</p>	<p>Mynd 17.</p>
<p>Daglegt samtal - gefur börnunum tækifæri til tjáskipta og íhugunar.</p>	<p>Áformað var að nýta sér aðstæður í daglegu lífi og tala stöðugt um fugla.</p>	<p>Alls konar daglegar aðstæður voru notaðar til þess að tala um fugla og lýsa þeim með ýmiss konar hugtökum.</p>	<p>Börnin tóku eftir fuglum í alls konar aðstæðum og vöktu athygli fullorðna fólksins á þeim. Börnin sýndu fuglshreiðrum mikla athygli og leiddi það til þess að bætt var við þemað þannig að það næði líka til búsvæðis fugla. Þetta þema hefur líka reynst vera „smitandi“ í daglegu lífi heima fyrir.</p>	<p>Mynd 18.</p>

<p>Efnislegt umhverfi mótar leik og nám barna.</p>	<p>Plastaðar fuglamyndir sem gott er að leika sér með liggja alltaf frammi.</p>	<p>Börnin skoðuðu myndirnar oft. Hópurinn nýtti sér möguleikann á því að heimsækja landbúnaðarháskóla en þar voru bæði endur og hænsn sem stóðu kyrr svo að börnin gátu skoðað fuglana.</p>	<p>Kannski hefði uppstoppaður fugl vakið meiri áhuga barnanna í upphafi en myndirnar gerðu. Það auðveldaði starfið að í nágrenni leikskólans voru til staðar bæði hanar, hænur og endur.</p>	<p>Mynd 19.</p> <p>Mynd 20.</p>
---	---	---	--	--